

gospode in višje« (str. 22—30) in instrukcijo za bel madgaltija,* ki je bil hetitski vojaški in civilni upravnik v mejni provinci. Končno dodaja Sch. še nekaj odlomkov drugih instrukcij.

Prvi dve instrukciji si prizadevata, da bi s svojimi določbami zagotovili, da bi hetitski državni funkcionarji, ki so bili pač iz višjega plemstva, ostali vladarju vedno zvesti, da ne bi podpirali morebitnih zarot proti njemu, ampak da bi ga o vsakem takem poskusu takoj obvestili. Izrecno je prepovedano medsebojno intrigiranje. Poslanstvo v tujini je bilo treba vestno opraviti. — Vsebinsko najbolj bogata je tretja instrukcija. Upravnik mejne province je imel predvsem vojaške dolžnosti (zastraženje meje, nadziranje trdnjav in zalog kuriva), skrb za tempeljska poslopja, dalje važne sodne in upravne naloge. Ko je prišel bel madgalti v kako mesto svoje province, je moral sklicati prebivalce k sodnemu zboru ter tam omogočiti vsakomur, tudi sužnju, da je prišel do svoje pravice. V lastnih zadevah, kakor tudi v zadevah najožjih svojcev ni smel soditi. Poskrbeti je moral tudi za naseljene koloniste, jim nuditi vse potrebno, hkrati pa nadzirati njihovo obdelovanje polj. Posebej je moral gledati, da ni bilo zlorab na kraljevih posestvih v njegovi provinci.

Prevodu dodaja v. Sch. stvarni in jezikoslovni komentar. Uvodoma pa obširno govori (na str. 1—7) o pomenu družbenih instrukcij. Pravilno označuje razliko med asirsko in hetitsko metodo: kjer asirski kralj grozi, si hetitski prizadeva, da bi zagotovil sebi zvestobo in korektnost svojih uradnikov (str. 6).

Avtorju je profesor H. Otten v svoji kritiki (Archiv für Orientforschung XVIII, 387 ss.) zameril, da ni besedila v ediciji klinopisnih tekstov ponovno revidiral po izvirnih napisih na ploščicah; profesor Otten je to delo naknadno sam opravil in je objavil pomembne dopolnitve (l. c., 388 ss.). V celoti pa moramo biti zadovoljni, da je E. von Schuler s svojo obdelavo napravil dostopne nove, tudi pravnozgodovinsko zelo zanimive tekste. Skoda le, da jim ni dodal nobenega stvarnega kazala.

V. Korošec

Riekele Borger, Die Inschriften Asarhaddons, Königs von Assyrien. Archiv für Orientforschung, herausgeg. von Ernst Weidner. Beiheft 9. Graz 1956, 4°, X + 133 str. 5 plošč.

Nizozemski asiriolog Riekele Borger, učenec prof. F. M. de Liagre Böhla, je v tej ediciji zbral in prevedel vse doslej znane napise asirskega kralja Asarhaddona (680—669). Večino napisov je leta 1927 prvič prevedel pokojni D. D. Luckenbill v svoji zbirki Ancient Records of Assyria and Babylonia, II, 199 do 289, toda v izvirnem besedilu niso bili nikjer zbrani. R. Borger je dodal tudi neobjavljene napise, ki se nahajajo v muzejih v Londonu, Berlinu in Istanbulu.

Asarhaddonove napise je R. Borger razvrstil tako, da začenja z napisi, ki so v zvezi z novimi gradnjami ali s posvetitvami. Te objavlja po osmih najdiščih (Assur, Babilon); za njimi slede napisi, ki govorijo o vladarjevi gradbeni dejavnosti v raznih mestih. Drugo skupino sestavljajo monumentalni napisi, tretjo Asarhaddonovo poročilo Assurju. Četrta skupina vsebuje pogodbo z Ba'alom, vladarjem feničanskega mesta Tira. Peta skupina prinaša odlomke zgodovinske vsebine, šesta skupina različne manjše odlomke. V sedmem odstavku dodaja Borger odlomke iz Babilonske in Asarhaddonove kronike o tem vladarju.

Zgodovinarje predvsem zanima Asarhaddonovo lastno poročilo o tem, kako je prišel na prestol. Pogodba z Ba'alom je v Borgerjevi obdelavi postala bolj razumljiva. Za izdajo tekstov, ki nudi trden temelj za nadaljnje uspešno znanstveno raziskovanje, smo avtorju hvaležni.

V. Korošec

* Prim. V. Korošec, Bel madgalti, Zbornik znanstvenih razprav juridične fakultete, XVIII, Ljubljana 1942, 139 ss.